

I ŽANGA

Jis buvo žinomas Džimo Kerio vardu.

To gruodžio viduryje jo veja buvo išdegusi iki tamsiai gelsvos gintaro spalvos. Naktimis, kai vandens purkštuvai per dešimt minučių išlaistydavo miesto paskirtą vandens kiekį, žolės stiebeliai dar kurį laiką styrodavo telkšančiose balutėse – nualinti ir trapūs, tarsi jo motinos plaukai priešmirtinės morfijaus dozės išmušto prakaito lašeliuose.

Los Andželo miestas nuo pat balandžio lėkė į pragarą – išdžiūvusios vandens saugyklos ir viena po kitos slenkančios svilinančios dienos; orų prognozė priminė sadisto laimės apyrankę – 97-98-105-103. Praėjusią savaitę per pelenais apsinešusį dangų tarsi spyruoklinis peilis plykstelėjo naikintuvas F-16, o tuo pat metu Hamingberdo greitkelio valdose sodininkas susmuko nuo saulės smūgio ir jam prasidėjo priepuolis. Į namą nešamas vyras prieš-

nosi, aiškino, kad Mergelė Marija vėsiame daubos šešėlyje pažadėjusi jam lėtą striptizą už tris dolerius. Naktį atūžė Santa Anos vėjai – sekinantys sielą, virkdantys policijos sirenas, o saulėlydžiai degė napalmo oranžine ir suodžiais apnešta rausva violetine spalva. Tada kas rytą iki didžiojo namo per kanjonus atslinkdavo smogo persisunkęs oras ir praliždavo pro oro filtrus su neseniai įtaisytomis jutikliais, skirtais laiku užkirsti kelią pasikėsinimui žudyti nervus paralyžiuojančiomis dujomis.

Po mėnesius trunkančio išsekimo ir gamtos katastrofos jam apžėlė barzda ir apsiblausė akys. Gulėjo lovoje nuogas, tikrai ne geriausios formos, tad jei dabar išvystumėte vaizdą, nutekintą iš apsaugos kameros, vargiai jį atpažintumėte, iš pirmo žvilgsnio palaikytumėte į nelaisvę paimtu libaniečiu. Tada, staiga atpažinę veido bruožus, suvoktumėte – *tai ne šiaip koks atsiskyrėlis, vienas žiūrintis televizorių milžiniškoje lovoje*, ir iš TV švytint kraujo raudonumo logotipui, išstartumėte: „Žinau, kas šis vyras, esu matęs jį ir afišose, ir ant sausų pusryčių pakuočių. Jis – kino žvaigždė Džimas Keris.“

Vos prieš kelias savaites vienas išdavikas iš gausaus jo apsaugininkų būrio žurnalui „Hollywood Reporter“ iš namų apsaugos kamerų nutekino trisdešimties sekundžių vaizdo įrašą. Vaizde lyje Keris embriono poza plūduriavo savo baseine, po vandeniui panardinęs veidą ir aimanuodamas tarsi sugauta orka. Jo atstovė ryšiams su visuomene Sisi Boš žurnalui „Variety“ aiškino, kad taip jis ruošiasi vaidinti Joną Krikštytoją pas režisierių Terensą Maliką, bet šis nuo komentarų, laimė, susilaikė. Vaizdo įrašas buvo parduotas už penkiasdešimt tūkstančių dolerių – tokios sumos pakanka sukurstyti tam švenčiausiam gyvuliškam elgesiui – spontaniškam rinkos atsakui. Kai per vidinio jo kiemo tvorą perlipo jau penktas paparacas, apsaugos komanda paaukštino ją iki penkio-

likos pėdų, įvedė elektros srovę, apsupo spygliuota viela, – darbas kainavo aštuoniasdešimt penkis tūkstančius dolerių, įskaitant kyšių miesto tarybai. Nuo tada Džimas girdėdavo čirkštelėjimus ir elektra nutrenktų laukinių gyvūnų klyksmus – gaudi būtinybė, gyvūnų auka jo dieviškumui. Ir nors kai kurie žmonės tikėjo Sisi Boš pateikta istorija apie Joną Krikštytoją, daugumai taip ir liko neaišku, kodėl Keriui reikėjo priaugti tiek svorio ir kodėl jo aimanose aiškiai girdimas kiniškas akcentas.

Dabar buvo 2.58 val. ryto.

Televiziją jis žiūri jau septynias valandas.

Linksmybės prasidėjo nuo „Senovės grobuonių“ – filmų serijos apie senovės vandenynų ryklį siaubūną megalodoną. Toliau buvo „Kromanjonietis prieš neandertalietį“ – žmonijos aušroje jie išsiskyrė Afrikos lygumose kaip pusbroliai, o tada susitiko Europoje kaip nepažįstamieji ir pradėjo genocido varžytuves. Kromanjoniečiai žudė be gailesčio, alkstantiems neandertaliečių našlaičiams tekdavo spoksoti iš Prancūzijos olų į pūgą, kurios akinamas baltumas – Džimas žinojo – reikšdavo mirtį. Jis buvo pusiau Kanados prancūzas ir iš pasakotojo sužinojo, kad savyje turi neandertaliečio DNR; *jis* – tų našlaičių palikuonis. Jų nelemtis buvo ir jo nelemtis, tad jis apsiplė sielvarto ašaromis ir tada, daugiau nebetverdamas, drėgnu nykščiu paspaudė pauzės mygtuką, ekranas sustingo ties neandertaliečių veideliais. Dešimt minučių gulėjo virpėdamas, tylomis vis kartojo: „O Dieve...“, kol godusis netfliksas grįžo į pradinį meniu ir raudonu savo spindesiu užliejo jį bei sarginius jo šunis – identiškus rotveilerius plieninėmis iltimis, abu atsišaukiančius į vardą Džofielis. Tas pats vardas jiems duotas efektyvumo sumetimais nenumatytoje situacijoje – jei vienas iš daugybės Džimo Kerio priešų įsibrautų į namą ir šeiminiškas turėtų vos kelias sekundes, per akimirksnį prisišauktų abu.

Bijodamas, kad štai atėjo ta akimirka, kai jis suvoks savo užsitęsusią nebūtį ir net apskritai suabejos egzistencijos verte – juk tokie kaip jis nuolat blaškosi tarp siaubo ir širdies skausmo, – pasvarstė: gal paskutinė plačiai pasklidusi naujiena, suerzinusi jo ryšių su visuomene atstovus, vis dėlto yra teisinga. Gal jis iš tiesų žuvo Cermà kurorte, lėkdamas snieglyte? Per jutubą buvo matęs filmuką, kaip laikas mirties akivaizdoje iškrečia pokštą – paskutinės sekundės išsiplečia, dosniai užliedamos patirtimi. O kas, jei jis prieš kelias dienas mirė ir nukeliavo ne į dangų ar pragarą, bet į skaistyklą lovoje?

Buvo girdėjęs apie Los Andželo morgą. Nuobodžiaujantys darbuotojai daro siaubingas mirusių įžymybių nuotraukas, siunčia į internetinį laikraštį TMZ mainais į pradines įmokas už namus San Fernando slėnyje. Jis perjungė į jutubą, kurio algoritmai, rodos, perskaitė jo mintis, pasiūlė sumontuotų mirusių įžymybių nuotraukų. Štai Džonas Lenonas. Supurvintas veidas ant gulto su ratukais. Iškėtotas minios apžiūrai. Jei jau su Džonu Lenonu taip...

Dabar protas sukūrė paveikslą jo paties, patinusio ir dvokiančio, be gyvybės požymių, o viršum palinkę morgo kvailiai, blykčioja fotoaparatai.

– Velnias... – atsiduso jis, nors nebežinojo, atsiduso ar ne.

Nuėjo į vonios kambarį, mėgino pasitikrinti savo egzistavimą, per vidutinio amžiaus šlaplę paleisdamas šiltą srovę. Širdis daužėsi. O kas, jei mirs miegodamas, ir ryte jį ras visą apsidirbusį? Kas, jei visa ta paranoja, atvedusi iki šios mirties baimės akimirkos, iš tiesų ir buvo perspėjimas apie artėjančią mirtį, o tas nelaimingas atsitikimas su snieglyte Cermà kurorte – tiesiog subtili likimo užuomina? Ne, jei mirtis jau ateis, jis atrodys kuo geriausiai – švarutėlis, baltutėlis.

Taip nusprendęs atsisėdo ant japoniško klozeto ir ištuštino vidurius, nusišluostė ir šoko į dušą, kruopščiai kempine nutrynė

išangę, tada nusišluostė ir pasipudravo. Nuėjo prie vonios veidrodžio ir darbavosi toliau – apkarpė styrančius antakius, iš ausų išsirovė plaukelius, bronzantu perbraukė kaktą, kaklą, plačiu mostu aplink raktikaulius, kad atrodytų kaip graikų biustas.

Dabar pasiruošęs pasirodyti morgo berniukams.

Buvo didi žvaigždė, – kalbės jie. – Tikras dievas, į kurio filmus išpirkdavo visus bilietus, tokių jau nebėra.

Dabar jis bijojo jau šiek tiek mažiau.

Vėl grįžo į lovą ir pradėjo žiūrėti pirmą netflikso pasiūlytą laidą: „Atkurtoji Pompėja: artėjant prie nelaimės“.

– Tai buvo tarsi senovės pasaulio Hamptonai ar Rivjera, – pasakojo laidos vedėjas Tedas Bermanas, mėgdžiojantis Indianą Džon-są ir dar užsivožęs dėvėtų drabužių parduotuvėje pirktą fedorą.

Ir vėl Džimas pajuto, kad realybė persilieja į fantaziją, nes iš Vezuvijaus šovė kompiuterine grafika sukurtas degančių pelenų debesis, drauge su juo aukštai virš miesto pakilo ir kompiuteriu sukurta kamera, tada sustojo ir nėrė į vulkano kraterį, kuris staiga pasirodė toks begalinis ir viską ryjantis, kad Keris sušuko:

– Saugumo ataskaita!

– Viduje visiškai saugu, – atsakė jo namas Singapūro opijaus imperijos paveldėtojos, vasaras leidžiančios Provanse, balsu. – Džimai Keri, esate saugus.

– Apsauginės tvoros būseną?

– Elektros srovė teka visu pajėgumu.

– Padidinkime voltus. Tiesiog dėl šventos ramybės.

Televizoriaus šviesa priblėso, o jis išgirdo, tarsi aplink namą būtų užtrauktas milžiniškas užtrauktukas, – tai dvidešimt tūkstančių elektros energijos voltų sulėkė į jo spygliuotą tvorą.

– Pakartok, kad esu saugus, – paprašė Keris. – Ir mylimas.

– Esate saugus. Ir mylimas.

– Pasakyk ką nors gražaus apie mane.

– Jūs per šį mėnesį sunaudojote trimis procentais mažiau vandens.

– Padlaižė.

Televizorius atgavo ryškumą. Programa tęsėsi. Ką tik Pompėją supurtė žemės drebėjimas, anksčiau romėnų nepatirtas gamtos reiškinys. Kai kurie pamanė, kad tai stebuklo pradžia, ir pasiliko laukti tęsinio. Kiti nebuvo tuo tikri ir pasileido bėgti pro miesto vartus.

– Ir kas galėjo pamanyti, – aiškino Tedas Bermanas, – kad visi pasilikusieji žus.

Vienas paskui kitą – nevilties apimti pagrindiniai dokumentinio filmo veikėjai: laivais plaukiojantis pirklys ir besilaukianti jo žmona; jaunos seserys, pagimdytos dirbti viešnamyje; aukšto rango magistratas, jo šeima ir vergas iš Afrikos.

Džimas pilnomis ašarų akimis svarstė: ar išmintinga toliau žiūrėti apie Pompėją, kai smegenyse dar švieži vaizdai su megalodonais? Ir tais neandertaliečių našlaičiais, vis dar nuspaustais pauzėje toje Prancūzijos oloje? Čarlis Kaufmanas kartą jam pasakojo, kad didžioji kino apgaulė – nepertraukiamai judantys atskiri kadrai – yra lygiai tas pats triukas, kuris prote sukuria laiko pojūtį, – praeitis ir dabartis yra sugalvotos sąvokos, neišvengiamas prasimanymas. Ar ir jis, ir pompėjiečiai – tik atskiri kvadratėliai kino juostoje? Ar jie juto, kad jo pasaulis sugrius, kaip ir jis nujautė jų pasaulio žlugimą? Ar skausmas visiems bendras? Jei taip, tai galioja ne tik tikriesiems pompėjiečiams, bet ir juos vaidinantiems aktoriams, žmonėms, kuriems labai reikėjo darbo.

Kad juos matytų. Kad būtų svarbūs.

Dabar svarbu pinigai. Pinigai juos visus pavertė svajotojais pagal sutartį.

Neprivalau būti toks...

Galiu išeiti dabar pat ir paprasčiausiai būti laimingas...

Bet ką reiškia būti laimingam? Tą akimirką jis neprisiminė.

Siaubinga širdgėla nugramzdino jį į lovą, kiekvieną jo kūno dalelę pasunkindama tūkstanteriopai. Jis susikaupė, pakėlė nykščius ir surinko žinutę Nikolui Keidžui, žmogui, kurio profesinis didvyriškumas visada jam įkvėpdavo drąsos.

Nikai? Kai sakei, kad visur aplink mus sklando mirusiųjų sielos, kalbėjai perkeltine ar tiesiogine prasme?

Bet puikysis jo draugas neatsakė.

Nikai?

Ir vėl nieko.

Sekundės atrodė tarsi ant jo užvirstantys granito luitai.

Pamanė, gal išjungti netfliksą.

Suvalgys „Nicos“ salotų su tunu iš šaldytuvo, tada išeis į lauką ir gal pamirks baseine. Pakėlė galvą nuo pagalvės, pasirengęs veikti, bet tada sustojo, staiga supratęs, kad yra skolingas Pompėjos žuvusiesiems pažiūrėti viską iki galo.

Paspaudė mygtuką.

Iškastus kaulus skaitmeniniu būdu rekonstravo archeologai iš Frankfurto. Kiek bus pažengusios šios technologijos, svarstė Džimas Keris, kai iškas jį? Kokias išvadas apie jį padarys ateities žmonės? Ar supras, kokios mintys sukosi jo makaulėje? Koks buvo rūstusis jo tėvas? Jo miela ir kenčianti motina? Ar vieną dieną bus galima rekonstruoti ir minčių liekanas, kaip dabar kūnus?

Dviejų seserų skeletai, rasti Pompėjos viešnyje, buvo pažeistais dantimis – tyrėjai padarė išvadą, kad tai dėl įgimto sifilio.

– Jos gimė jau turėdamos šią socialinę ligą ir dėl to visiškai nekaltos, – aiškino Tedas Bermanas. – Visiškai nekaltos ir vis dėlto nuolat kankinamos skausmo.

Dramos kupinuose vaizduose iš praeities tas merginas dabar rodė iš arti: joms žvelgiant į Vezuvijų ant jų akių vokų sproginėjo latekso burbuliukai. 1993 m. guru Višvanatanas pareiškė, kad Kerio aura yra „didingos, švytinčios rožinio aukso spalvos“. Ir pamokė justį jos virpesius laikinojoje savo sielos buveinėje. Dabar jis juto, kad ji driekiasi link televizoriaus, kuriame sifilitikės dvynės gūžėsi po vulkaniniu lietumi. Jis baiminosi, kad iš jo paima sielą ar – dar blogiau – kad ji pati nuo jo bėga.

Džofieli, švelnumas! – mėgino sukomanduoti, bet tik įkvėpė oro, nes per TV iš Vezuvijaus pakilęs pelenų debesis užtemdė saulę. Paniręs į tamsą, iš naujo įvertinęs to žodžio neįmanomybę, Keris galiausiai išspaudė: „Švelnumas!“ – iškart du rotveileriai užsikepurnėjo ant lovos ir atsigulė jam iš abiejų šonų, nuo barzdos laižydami ašaras.

– Daug švelnumo! – sukomandavo Keris, ir šunys (ištreniruoti su bet kuriuo šiuos žodžius ištarusiu žmogumi elgtis tarsi su maitinančia kale, o patys būti tarsi šešių savaičių), nuo veido laižymo perėjo prie trynimosi nosimis jam į kaklą, jų snukiai buvo tokie šilti, kad Keris nesunkiai Pavlovo klaidą galėjo palaikyti tikru rūpesčiu, tik kad jų plieniniai dantys vis užkliūdavo už jo jungo venos.

Jis vėl pažvelgė į televizorių: žmonių kaulai ant metalinio stalo.

– Moters palaikai, – aiškino vienas iš vokiečių. Kamera parodė, kaip mėlyno lazerio matrica užpildo trūkstamas dalis. – Pasitrinti. Maždaug aštuoniolikos metų.

Vėl pradėjo rodyti praeities vaizdus: moteris savo viloje, vakarieniaujanti ant šilku trauktos sofos; ji – subtilių bruožų gražuolė, taip švelniai nuvalė savo sutuoktiniui lūpas, kad tai tegalėjo būti paimta iš pačios aktorės gebėjimo mylėti, – taip suprato Džimas.

Vienintelė tikrai nesavininkiška jo patirta meilė, kai duodi negalvodamas, ką pasiimti, buvo su Linda Ronstadt lietingą 1982-

ųjų birželį. Ji, šešiolika metų vyresnė, dainuodavo jam meksikiečių meilės dainą „Volver, volver“, ilgesingą lopšinę, užliejančią visą jo kūną, ir spausdavo jį prie saulėje įdegusios krūtinės, braukdavo pirštais jam per plaukus. *Volver, volver, volver...*

Žodžiai, keliaujantys pirmyn laiku iki šios akimirkos: „Sugrižk, sugrižk, sugrižk...“

Bet kaip?

Jis nebebuvo skaisčiaakis jos glėbyje glaudžiamas jaunuolis. Ar jis nužudė tą nekaltą vaiką, tada kūną ištirpino paleistuvysčių rūgštyse? Jis pavydėjo pasmerktajam pompėjiečiui ir švelniai jo žmonai. Jis šioje lovoje jautėsi toks vienišas, o Lindos šnabždesiai skambėjo visame kūne...

Volver, volver, volver...

Lazerio matrica leidosi moters skeletu, stabtelėjo prie kelių kauliukų, sumestų jai po šonkauliais, tada vienas vokietis kompiuteriui davė nurodymus. Ekrane kauliukai susirinko į skaitmeninę gimdą ir sudarė mažutėlyčius griaučius. Dar keli klavišų paspaudimai, ir jie apaugo lygia rožine oda, atsirado buožgalvio akys, pusiau susiformavusi rankutė. Pirštukas, įkištas į papūstas lūpas...

– Ji laukėsi, – kalbėjo vokietis. – Berniuko.

Ir dabar prarastos vilties ašaros papildė ankstesnes Kerio vienišumo ašaras.

– Nepaprastai įkaitusių pelenų debesis krenta žemyn, traukiamas savo svorio, – aiškino Tedas Bermanas. – Ir, nors moteris su savo vyru skliautuotoje viloje nuo krentančios pemzos buvo apsaugoti, juos ištiko baisiausias Pompėjos likimas: terminis šokas. Kai oro temperatūra pasiekė penkis šimtus laipsnių, minkštieji moters audiniai tiesiogine prasme sprogo, smegenys ištaškė kaukolę.

– *Ne...* – pratarė Džimas Keris.

– Sprogo ir vaikučio kaukolė. Galbūt tik dalelyte sekundės vėliau, nei motinos žarnos išlėkė per jos šonkaulius.

– *Tik nereikia*, – maldavo jis.

Ir tada per visą milijardo pikselių ekraną nuo savo masės subliuško vulkano išspjautas dūmų kamuolys, nusirito skaitmeninio Vezuvijaus šonais. Sifilitikės, magistratas, jaunieji įsimylėjėliai ir jų vaikas, visi jie ir jų svajonės virto anglimi: per akimirksnį apimti mirties debesies, kurio, besiritančio per skaitmeninę Neapolio įlanką, juodumas užtemdė miegamąjį Hamingberdo kelyje. Keris išsielvarto suaimanavo, užsimerkė tarsi mažas berniukas.

Kai vėl atsimerkė, Tedas Bermanas vaikštinėjo atkastomis šių dienų Pompėjos gatvėmis. Kamera rodė eiles plastikinių manekėnų, mirties sustingdytų kūnų: kai kurių veiduose – išgąstis ir siaubas, kiti ginklais saugo į krūvą supiltas brangenybes, dar kiti ramūs, susitaikę su lemtimi. Ir galiausiai: vyras ir žmona guli šalia vienas kito, jo ranka ant besilaukiančiosios pilvo. Džimas Keris, garsus išdaigininkas ir visų linksmintojas, susirietė ir ėmė žliumbti. Taip, jis prisidirbęs kaip reikiant. O kadaise buvo toks puikus. Ak, kad būtumėte jį matę.